

Fork to Farm - Informačný list

Priatelía Zeme - SPZ, Slovensko

**Priatelía
Zeme**
SPZ

Organizácia:

Priatelía Zeme - SPZ, Slovensko / Friends of the Earth - SPZ, Slovakia

Napísala Lenka Beznáková

Samosprávy, s ktorými sme spolupracovali: Partizánske, Úľany nad Žitavou, Košeca and Chochoľná-Velčice

ZHRNUTIE

V našich zapojených samosprávach sme počas dvoch rokov trvania projektu realizovali celý rad aktivít.

V meste **Partizánske** sme zaviedli zber kuchynského odpadu v troch mestských častiach v rodinných domoch: Štrkovec, Centrum-Baťovany a Šimonovany (spolu 3 428 obyvateľov).

V **Úľanoch nad Žitavou** sme zaviedli zber kuchynského odpadu v rodinných domoch (2024) a bytových domoch (2025), postupne v celej obci. V októbri 2025 sme vykonali analýzu čistoty kuchynského odpadu s veľmi príjemne prekvapivými výsledkami analýzy čistoty vyzbieraného kuchynského odpadu: v rodinných domoch so znečistením 0,06 % a v bytových domoch to bolo 0 %!

V **Košeci** sme zrealizovali analýzu zmesového odpadu (2024), ktorej výsledkom bolo zistenie, že 40 % kuchynského odpadu sa nachádza v nádobách na zmesový odpad, čo viedlo k rozhodnutiu samosprávy zaviesť zber kuchynského odpadu v celej obci. Obci sme poskytli odborné poradenstvo pri príprave zberu kuchynského odpadu.

V obci **Chochoľná-Velčice** sme zrealizovali analýzu zmesového odpadu (2025), ktorej výsledkom bolo, že 43 % kuchynského odpadu sa nachádzalo v zmesovom odpade, čo viedlo k rozhodnutiu samosprávy zaviesť zber kuchynského odpadu v celej obci. Poskytli sme odborné poradenstvo pri príprave zberu kuchynského odpadu pre domácnosti.

V rámci projektu sme napokon dosiahli významné mediálne pokrytie témy biologického odpadu, jeho zberu, dobrých príkladov, domáceho kompostovania, správneho triedenia kuchynského odpadu, nelegálneho zneškodňovania biologického odpadu atď.

VÝZVY A PREKÁŽKY

Počas projektu sme niektoré ciele, ktoré sme si stanovili na rok 2025, nestihli splniť v plánovanom termíne. Patria medzi ne zavedenie zberu kuchynského odpadu v Košeci, ktoré bolo naplánované na druhú polovicu roku 2025 a následne odložené na apríl 2026. Košeca získala grant na zavedenie zberu kuchynského odpadu, vrátane nákupu zberných kontajnerov, nádob a kompostovateľných vriec, vozidla a informačnej kampane. Slovenská legislatíva v oblasti verejného obstarávania je veľmi časovo náročná a obec nebola schopná obstaráť všetky nástroje na zber, a preto je **nútená odložiť zavedenie zberu kuchynského odpadu** až do apríla 2026. Ako kompenzáciu za nesplnenie tohto bodu momentálne pracujeme na príprave zberu kuchynského odpadu v Chocholnej-Velčiciach, čo nebolo plánované v pôvodných cieľoch projektu. Samotné spustenie sa uskutoční 1. januára 2026.

Podobne sme plánovali podporiť zavedenie zberu kuchynského odpadu v časti Šimonovany (680 domácností) v Partizánskom na jar 2025, no pripravuje sa až teraz (distribuuju sa zberné nástroje) a spustí sa 19. januára 2026.

ÚSPECHY A VÍŤAZSTVÁ

Za úspech považujeme, že mesto Partizánske bude **pokračovať v zavádzaní zberu kuchynského odpadu v ďalších častiach mesta** s rodinnými domami, a teda v celom meste, napriek tomu, že sa momentálne nachádzajú vo finančne zložitej situácii. V súčasnosti prezentujeme závery Konceptie zavedenia systému Pay-As-You-Throw (PAYT) v celom meste a na stretnutiach s predstaviteľmi mesta a poslancami je potreba zaviesť zber kuchynského odpadu v celom meste, aby bol systém PAYT dobre nastavený, efektívny a predovšetkým dobre prijatý obyvateľmi.

V obci Chocholná-Velčice nás príjemne prekvapilo, že po analýze zmesového odpadu v apríli 2025, ktorá ukázala, že 43 % zmesového odpadu tvoril kuchynský odpad, bolo prijaté **rozhodnutie okamžite zaviesť zber kuchynského odpadu** v celej obci už v roku 2025. Obec v súčasnosti z vlastných zdrojov zabezpečuje nástroje na zber a informačnú kampaň. Prípravy na zavedenie zberu kuchynského odpadu sú v plnom prúde, spustenie je naplánované na 5. január 2026. Aktívne spolupracujeme na príprave zberu kuchynského odpadu, predovšetkým poskytovaním odborného poradenstva.

Starosta obce
Chocholná-Velčice

VÝZNAMNÉ ZMENY V OBCI ALEBO V KOMUNITE

V súčasnosti pracujeme na analýze situácie v oblasti zberu kuchynského odpadu v rodinných domoch a bytových domoch v Úľanoch nad Žitavou. Komplexné výsledky ešte nemáme, ale už teraz sme príjemne prekvapení výsledkami **analýzy čistoty vzbieraného kuchynského odpadu**: v rodinných domoch je znečistenie 0,06 % a v bytových domoch 0 %! Veľmi sa nám páči priama komunikácia medzi vedením obce a obyvateľmi. Napríklad, ak domácnosť vyloží spolu s kuchynským odpadom aj iný odpad, pracovníci obce, ktorí odpad zbierajú, odmietnu znečistený kuchynský odpad odviezť a na mieste vysvetlia dôvod. Ak obyvatelia nie sú doma, zanechajú im odkaz s vysvetlením. Tento systém funguje veľmi dobre!

PARTIZÁNSKE

Počet obyvateľov: **20 397** | Typ zástavby: **Zmiešaný**. Tento projekt zahŕňa 3 mestské časti so zástavbou rodinných domov.

Zameranie: Projekt sa zameriaval na zavedenie zberu kuchynského odpadu v 3 mestských častiach (z celkového počtu 7 v meste) so zástavbou rodinných domov. V bytových domoch už bol zavedený.

Poskytovali sme odborné poradenstvo, podieľali sa na novelizácii miestnych právnych predpisov, zúčastňovali sa stretnutí so zástupcami mesta a poslancami a realizovali informačné kampane.

V priebehu roka 2024 bol zavedený zber kuchynského odpadu v dvoch mestských častiach (celkovo 780 domácností, 1 760 obyvateľov) a práve sme začali s jeho zavádzaním v tretej mestskej časti (680 domácností, 1 668 obyvateľov). Samotný zber v tretej časti začne 19. januára 2026. V roku 2026 bude mesto postupne pokračovať v zavádzaní zberu kuchynského odpadu v ostatných štyroch častiach.

V novembri 2025 sme vykonali analýzu čistoty kuchynského odpadu, ktorá preukázala **vynikajúcu kvalitu vzbieraného kuchynského odpadu**. Znečistenie bola 0,23 % v rodinných domoch a 0,11 % v bytových domoch. Táto kontaminácia bola zistená len v piatich kompostovateľných vreciach, takže predpokladáme, že ju vyprodukovalo len päť domácností. Celkovo sme analyzovali 162,94 kg kuchynského bioodpadu s 0,14 % znečistením.

V Partizánskom sa v súčasnosti vykonáva podrobná ekonomická analýza nakladania s biologickým odpadom v celom meste. Tieto údaje by mali byť k dispozícii čoskoro. Ako ukazuje naša prípadová štúdia, v Partizánskom sa **v roku 2024 dosiahol čistý zisk 9 000 eur vo verejnom rozpočte vďaka úsporám v porovnaní s investíciami** do nakladania s biologickým odpadom.

Zero Waste Europe Factsheet

Zapojenie miestnej komunity: Pri zavádzaní zberu kuchynského odpadu v roku 2024 sme **prpravili letáky** pre dve mestské časti (780 domácností, 1760 obyvateľov), v ktorých sme vysvetlili nový systém zberu kuchynského odpadu, a propagovali sme ho v miestnych médiách. Zamestnanci mesta boli pred spustením programu **vyškolení na vedenie informačnej kampane** pre domácnosti.

Nasledovala **kampaň od dverí k dverám**, počas ktorej sme navštívili každú domácnosť na 10 minút, aby sme vysvetlili systém a odpovedali na otázky. Rozdali sme letáky a nástroje na zber (vedro, košík, kompostovateľné vrecia) 472 domácnostiam (60,5 %, 1 236 obyvateľov). Z nich sa teraz pravidelne zúčastňuje zberu 279 domácností (59 %, 731 obyvateľov). Kuchynský odpad sa zbiera dvakrát týždenne; domácnosti, ktoré nie sú zapojené (39,5 %) používajú domáce kompostovanie. Informácie boli tiež zdieľané [on the city's website](#) a facebookovom profile.

Od roku 2014 mesto realizuje program na rozvoj domáceho kompostovania, pričom 88 % domácností v dvoch mestských častiach uvádza, že kompostuje samostatne doma. Od roku 2025 sa počas sezóny (celkovo šesťkrát ročne) zbiera záhradný odpad z rodinných domov v celom meste. Celkovo sa vyzbieralo 852 ton.

Pripravili sme [a study](#) o úspešnom zbere kuchynského odpadu v bytových domoch, ktorá je uverejnená na webovej stránke Zero Waste Europe. V marci 2025 sme usporiadali v poradí druhú konferenciu: [Zero Waste Municipalities conference](#), kde sme predstavili úspešný príklad mesta Partizánske.

Príbehy z komunity:

Obyvatelia oceňujú zavedenie triedeného zberu kuchynského odpadu. Kuchynský odpad sa teraz zbiera 2x týždenne, zatiaľ čo zmesový odpad sa zbiera 1x za 14 dní. Mnohí uvádzajú, že nepríjemný zápach zmizol, keďže hlavným zdrojom zápachu boli zvyšky jedla. Ďalšou výhodou je, že nový systém motivoval ľudí, ktorí predtým odpad triediť nechceli, nevedeli alebo ho netriedili vôbec, aby začali odpad správne triediť.

Obyvatelia požadujú, aby mesto zaviedlo spravodlivé poplatky (systém PAYT) za komunálny odpad. Je všeobecne známe a akceptované, že tí, ktorí triedia odpad, by mali platiť menej ako tí, ktorí to nerobia. Teší nás, že tlak na zavedenie systému PAYT prichádza priamo od ľudí, čo je vynikajúce!

Minulý rok zmizli kuchynské odpady vyzbierané z bytových domov - priamo z ulice pri zbere. Keď pracovníci pripravili vrecia s vyzbieranými kuchynskými odpadmi k ceste, ktoré mali byť odvezené do 1 až 2 hodín, vrecia zmizli. Po nejakej dobe sa zistilo, že ich ukradol miestny chovateľ prasiat. Keď sa ho polícia opýtala, prečo kradol kuchynské odpady, odpovedal, že sú vynikajúcim krmivom pre prasce.

“Sme šťastní, ale stále nie sme spokojní!”
Andrea Bencelová, vedúca
Oddelenia životného prostredia
na MsÚ v Partizánskom

Zero Waste Europe Factsheet

PARTIZÁNSKE

Zber údajov o dopade projektu

Meranie	Východisková situácia (pred projektom) 2023 (jan – sept)	Súčasnosť (po implementácii) 2025 (január – september)	% zmena
Oddelene vyzbieraný biologický odpad (podľa cieľovej skupiny, napr. domácnosti, podniky, celé mesto?) (tony/rok)	0 ton	36,27 ton 49,62 kg na obyvateľa	
Objem odpadu odvezeného na skládku odpadov (len z 2 pilotných mestských častí)	244,77 ton	149,5 ton	-38.92%
Vyprodukovaný kompost (tony/rok)	0 ton	410 ton (v celom meste)	
Počet domácností/podnikov zapojených	0	472 domácností sa zapojilo do zberu. 279 domácností pravidelne vykladá kuchynské odpady. Zvyšné domácnosti využívajú domáce kompostovanie.	
Vytvorené nové pracovné miesta alebo pozície	0	3 pracovníci na zber a 2 pracovníci na kompostárni	

Informačná kampaň prostredníctvom osobných stretnutí s obyvateľmi.

ÚĽANY NAD ŽITAVOU

Počet obyvateľov: **1 284 obyvateľov** | Typ zástavby: **Zmiešaný** - 2,91% tvorí bytová zástavba a 97,09% zástavba rodinných domov.

Zameranie: Zavedenie zberu kuchynského odpadu v celej obci, a to ako v rodinných domoch, tak aj v bytových domoch. Systém bol spustený v rodinných domoch 15. júla 2024 a v februári 2025 bol rozšírený aj na bytové domy, čím sa zabezpečilo úplné pokrytie. Zber prebieha raz týždenne od novembra do apríla a dvakrát týždenne od mája do októbra.

Obec sme podporili **odborným poradenstvom** a **informačnou kampaňou na uliciach**, a naďalej analyzujeme výkonnosť systému. Kontrola čistoty v novembri 2025 ukázala mimoriadne nízke znečistenie: 0,06 % v rodinných domoch a 0 % v bytových domoch, čo sú výsledky, na ktoré sme veľmi hrdí!

Zapojenie miestnej komunity: Pred spustením programu zberu kuchynského odpadu sme vyškolili zamestnancov Obecného úradu v Úľanoch nad Žitavou, aby realizovali informačnú kampaň od dverí k dverám, ktorá sa týkala logistiky aj kľúčových tém, ako je dôležitosť zberu kuchynského odpadu, miestna legislatíva a pravidlá týkajúce sa poplatkov za odpad.

Kampaň "od domu k domu" v domácnostiach prebehla v júli 2024. Počas 10-minútových návštev sme do každej domácnosti doručili **vedro, košík a leták**. Navštívili sme 603 domácností (1 545 obyvateľov); 453 domácností (1 160 obyvateľov) prijalo tieto nástroje (75 %) a 223 domácností (49 %, 571 obyvateľov) sa teraz pravidelne zúčastňuje. Zber začal 15. júla 2024. Domácnosti, ktoré sa nezapojili do zberu (51 %) využívajú domáce kompostovanie, ktoré obec podporuje od roku 2018, pričom asi 90 % domácností kompostuje samostatne.

V februári 2025 bol zber kuchynského odpadu rozšírený aj na bytové domy. Navštívili sme všetkých 16 domácností a poskytli im potrebné nástroje; štyri domácnosti (10 obyvateľov) sa zúčastňujú pravidelne. V marci 2025 sme predstavili príklad Úľan nad Žitavou na druhom ročníku [Zero Waste Municipalities conference](#).

Príbehy z komunity:

Obyvatelia reagovali pozitívne na zavedenie zberu kuchynského odpadu. Vďaka systému PAYT, ktorý obec zaviedla, ľudia oceňujú možnosť triediť ďalší druh odpadu, najmä odpady z jedla, ktoré nie sú vhodné na domáce kompostovanie alebo ktoré z praktických dôvodov radšej odovzdávajú na zber.

Osobitne si ceníme **osobné zapojenie starostu**, ktorý aktívne podporuje a spolupodieľa sa na aktivitách. Spoločne sme vykonali analýzy zmesového odpadu a odpadu z cintorína a tiež sa zapojil do informačnej kampane od dverí k dverám. Jeho angažovanosť je jasným príkladom pre zamestnancov samosprávy a širšiu komunitu.

ÚĽANY NAD ŽITAVOU

Zber údajov o dopade projektu

Meranie	Východisková situácia (pred projektom) 2023 (Jan-Sept)	Súčasnosť (po implementácii) 2025 (Jan-Sept)	% zmena
Oddelene vyzbieraný biologický odpad (podľa cieľovej skupiny, napr. domácnosti, podniky, celé mesto?) (tony/rok)	0 ton	36,537 ton 62,89 kg na obyvateľa	
Objem odpadu odvezeného na skládku odpadov	182,26 ton	155,78 ton	-14.53%
Vyprodukovaný bioplyn (tony/rok)	0 ton	3 653,7 to 5 480,55 m3 Obec odovzdáva kuchynský odpad externej spoločnosti na výrobu bioplynu. Tento celkový objem vychádza z výpočtu, že spracovaním 1 tony kuchynského odpadu sa môže vyrobiť 100 až 150 m3.	
Počet zapojených domácností	0	469 domácností sa zapojilo do zberu. 230 domácností sa pravidelne zapája do zberu kuchynských odpadov. Ostatné domácnosti využívajú domáce kompostovanie.	
Vytvorené nové pracovné miesta alebo pozície	0	2	

Kampaň od domu k domu

Zero Waste Europe Factsheet

CHOCHOLNÁ-VELČICE

Počet obyvateľov: **1 666 obyvateľov** | Typ zástavby: **Vidiecky, zástavba rodinných domov**

Zameranie: Chocholná-Velčice sa k projektu pripojili v roku 2025 s cieľom analyzovať zmesový odpad. Audit, ktorý sa uskutočnil v apríli 2025, odhalil, že 43 % zmesového odpadu tvoril kuchynský odpad. Na základe tohto zistenia sa obec rozhodla zaviesť separovaný zber kuchynského odpadu.

Od júna 2025 poskytujeme technickú podporu pri zavádzaní nového systému. Obec v súčasnosti nakupuje zberné nástroje a pripravuje informačnú kampaň z vlastného rozpočtu. Prípravy sú v plnom prúde a spustenie zberu kuchynského odpadu je naplánované na 5. január 2026.

Príbehy z komunity:

S obcou spolupracujeme už 15 rokov a so starostom Ľubomírom Škriečkom 11 rokov. Od roku 2012 je veľkým zástancom domáceho kompostovania. Tvrdil, že „všetci v obci hospodária a kompostujú. Nebude sa zbierať kuchynský odpad!“ Najnovšie výsledky analýz zmesového odpadu v iných obciach ZW a nakoniec aj analýza zmesového odpadu v jeho obci však potvrdili, že 40 % kuchynského odpadu sa stále nachádza v kontajneroch na zmesový odpad... Okamžite sa rozhodol, že obec začne zbierať kuchynský odpad.

KOŠECA

Počet obyvateľov: **2 826 obyvateľov** | Type: **Zmiešaný**

Zameranie: V apríli 2024 sme v Košeci vykonali analýzu zmesového odpadu, ktorá ukázala, že približne 40 % odpadu stále tvorí kuchynský odpad. Hoci obec propaguje domáce kompostovanie od roku 2014, zistenia poukázali na potrebu dodatočného systému zberu. Na základe výsledkov sa obec rozhodla zaviesť zber kuchynského odpadu a naplánovala ho v rámci projektu na rok 2025.

V máji 2024 sme podporili prípravu žiadosti o grant a vypracovali návrh nového systému zberu. Začiatkom roka 2025 bola obec informovaná o schválení grantu a následne začala obstarávať kontajnery, vozidlá a ďalšie potrebné vybavenie. Vzhľadom na zdĺhavé obstarávacie konania na Slovensku bolo spustenie projektu odložené. Triedený zber kuchynského odpadu je teraz naplánovaný na apríl 2026.

Zero Waste Europe Factsheet

Zero Waste Europe, December 2025

Autor: Napísala Lenka Beznáková

Editori: Jack McQuibban, Vedúci miestnej implementácie Zero Waste a Giulia Lodi, Komunikácia a sieť

[Zero Waste Europe](#) je európska sieť komunit, miestnych lídrov, odborníkov a nositeľov zmien, ktorí sa zasadzujú za prevenciu a znižovanie odpadu v našej spoločnosti. Advokujeme za udržateľné systémy, za prehodnotenie nášho vzťahu k zdrojom a za globálny posun smerom k environmentálnej spravodlivosti, čím urýchľujeme spravodlivý prechod k nulovému odpadu v prospech ľudí a planéty.

[Friends of the Earth-SPZ](#) (založená v roku 1996) je slovenská mimovládna organizácia, ktorá chráni ľudí a prírodu. Znižuje množstvo odpadov a znečistenie toxickými látkami, podporuje širšie udržateľné riešenia, bojuje proti škodlivým činnostiam a propaguje pozitívne, dlhodobé alternatívy. Organizácia je úplne nezávislá od vlády, politických strán a záujmových skupín.

Kampaň je súčasťou našej širšej činnosti v rámci [European Methane Matters Coalition \(MMC\)](#). Koalícia si kladie za cieľ zvýšiť ambície na úrovni Európskej únie a v kľúčových európskych krajinách s cieľom znížiť emisie metánu v odvetviach energetiky, poľnohospodárstva a odpadového hospodárstva do roku 2030.

V roku 2024, [#ForkToFarm campaign](#) dosiahla pôsobivé pokroky, najmä na miestnej úrovni. Kampaň pomohla 541 366 ľuďom v šiestich európskych krajinách nájsť lepšie riešenia v oblasti biologického odpadu, od triedeného zberu až po komunitné kompostovanie.

